

SIYOSATDA RAQAMLI BOSHQARUVNING ROLI

O'ktamov Abrorjon Azamatovich

Mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya: Ushbu tezisda zamonaviy siyosiy boshqaruvda raqamli texnologiyalarning ahamiyati va ularning samarali boshqaruv tizimlariga ta'siri tahlil qilinadi.

Raqamli boshqaruv siyosiy qarorlar qabul qilishda shaffoflikni oshirish, fuqarolarning ishtirokini kuchaytirish va davlat xizmatlarini optimallashtirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Maqolada xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida O'zbekiston uchun mos yondashuvlar va takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli boshqaruv, siyosiy ishtirok, shaffoflik, elektron hukumat, fuqarolik jamiyati,

Uktamov Abrorjon Azamatovich

Independent researcher

Abstract: This article explores the importance of digital technologies in modern political governance and their impact on the effectiveness of administrative systems. Digital governance plays a crucial role in enhancing transparency in decision-making, increasing citizen engagement, and optimizing public services. Based on international experiences, the paper proposes relevant approaches and recommendations for Uzbekistan.

Keywords: digital governance, political participation, transparency, e-government, civil society.

KIRISH

Raqamli transformatsiya bugungi kunda nafaqat iqtisodiyot, balki siyosat sohasida ham tub o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Dunyo miqyosida davlat boshqaruvi tizimlari raqamli platformalar orqali fuqarolar bilan muloqotni kuchaytirmoqda, axborot oqimlarini tezlashtirmoqda hamda korrupsiya xavfini kamaytirmoqda. Raqamli boshqaruv demokratik jarayonlarni mustahkamlashda, ochiqlik va hisobotdorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada aynan siyosiy boshqaruvda raqamli texnologiyalarning o'рни va ahamiyati tahlil qilinadi.

I. Raqamli boshqaruvning mazmuni va tushunchasi.

Raqamli boshqaruv (e-governance) — bu davlat xizmatlarini ko'rsatishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali samaradorlik

va shaffoflikni oshirish jarayonidir. Bu tushuncha faqat texnologik yangiliklarni joriy etish emas, balki boshqaruv madaniyatini, siyosiy qarorlar qabul qilish mexanizmlarini ham o'zgartiradi.

Raqamli boshqaruvning asosiy elementlari:

Elektron hukumat (e-government) - Davlat xizmatlarini ko'rsatishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali aholiga qulay, tezkor va shaffof xizmatlar taqdim etish tizimi. Bu tizim orqali arizalar topshirish, to'lovlar amalga oshirish, hujjatlarni onlayn olish imkoniyati mavjud.

Elektron ishtirok (e-participation) - fuqarolarning siyosiy va ijtimoiy qarorlar qabul qilish jarayonida onlayn vositalar orqali faol ishtirok etishini ta'minlovchi tizim. Masalan: onlayn so'rovnoma, ijtimoiy tarmoqlardagi rasmiy sahifalarda fikr bildirish.

Ochiq ma'lumotlar (open data) - Davlat idoralari tomonidan jamiyat uchun muhim bo'lgan ma'lumotlarning ochiq va bepul tarzda taqdim etilishi. Bu fuqarolar va jurnalistlar uchun tahlil qilish, nazorat qilish va innovatsion yechimlar ishlab chiqish imkonini yaratadi.

Raqamli xavfsizlik (cybersecurity) - raqamli tizimlarda mavjud bo'lgan axborot va foydalanuvchilarning shaxsiy ma'lumotlarini kiberhujumlardan, ma'lumotlar sizib chiqishidan yoki soxtalashtirishdan himoya qilish choralarining yig'indisi. Bu davlat va fuqarolar ishonchini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

II. Raqamli boshqaruvning siyosiy jarayonlardagi roli

2.1. Shaffoflik va ishonch.

Raqamli platformalar siyosiy qarorlar ochiq e'lon qilinishini ta'minlaydi. Boshqaruv organlarining faoliyati onlayn kuzatilishi natijasida fuqarolarda davlatga bo'lgan ishonch ortadi.

2.2. Fuqarolik ishtiroki.

Ijtimoiy tarmoqlardagi rasmiy sahifalar, davlat portallaridagi murojaat mexanizmlari — bular fuqarolarni siyosiy jarayonlarga jalb qilish vositalaridir.

2.3. Siyosiy kommunikatsiya.

Raqamli vositalar siyosatchilar va saylovchilar o'rtasidagi muloqotni soddalashtiradi, interaktiv aloqa imkoniyatlarini kengaytiradi. Bu esa mas'uliyatli boshqaruvni ta'minlaydi.

III. Xorijiy tajriba: Estoniya, Singapur va Vyetnam misolida.

Estoniya.

Estoniya dunyodagi eng raqamlashtirilgan davlatlardan biri hisoblanadi. Saylovlarda ham onlayn ovoz berish joriy etilgan bo'lib, bu fuqarolar faolligini oshirgan.

Singapur.

Singapurda “Smart Nation” konsepsiyasi asosida barcha davlat xizmatlari raqamli shaklda mavjud. Siyosiy qarorlar haqida jamoatchilikka ochiq axborotlar doimiy taqdim etiladi.

Vyetnam.

Vyetnamda so‘nggi yillarda raqamli boshqaruv yordamida ijtimoiy so‘rovlar va fuqarolik nazorati tizimi yo‘lga qo‘yilgan.

IV. O‘zbekistonda raqamli boshqaruvning rivojlanish holati.

O‘zbekistonda so‘nggi yillarda “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi asosida ko‘plab tashabbuslar amalga oshirilmoqda. Hukumat portali (my.gov.uz), Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali (YAIDXP), “Open budget” platformasi, “Xalq bilan muloqot” tizimlari bunga misol bo‘la oladi.

Shu bilan birga, siyosiy boshqaruvda raqamli vositalardan foydalanish borasida hali to‘liq salohiyat ro‘yobga chiqarilgani yo‘q.

Muammolar

1. Raqamli notenglik – internetdan foydalanish imkoniyatlari hududlar kesimida bir xil emas.

2. Axborot savodxonligi yetishmasligi – aholi va ayrim amaldorlar raqamli texnologiyalardan to‘g‘ri foydalanishni bilmaydi.

Takliflar

Fuqarolar va amaldorlar uchun mediasavodxonlik va raqamli savodxonlik bo‘yicha doimiy o‘quv dasturlarini tashkil etish.

Raqamli platformalarning ochiqligi va qulayligini oshirish uchun IT infratuzilmani modernizatsiya qilish.

Xulosa

Raqamli boshqaruv siyosiy tizimning ochiqligi, samaradorligi va fuqarolarning faol ishtirokini ta‘minlashda beqiyos ahamiyatga ega. O‘zbekiston uchun raqamli boshqaruv – bu nafaqat texnologik yangilanish, balki siyosiy madaniyatni oshirish imkoniyati hamdir. Xorijiy tajribalardan saboq olib, mahalliy sharoitga moslashtirilgan yondashuvlar orqali siyosatda raqamli boshqaruvni rivojlantirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. OECD (2022). Digital Government Review: Estonia.
2. UNDESA (2022). E-Government Survey 2022: The Future of Digital Government.
3. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. Uzbekistan Respublikasi Prezidentining farmoni, 2020 yil.

4. Transparency International (2023). Digital Tools to Combat Corruption in Governance.
5. www.my.gov.uz – O'zbekiston Yagona davlat xizmatlari portali.